

natuurpunt Land van Reyen 10 jaar jong !

Van nature...een monument.

Onder dit motto vindt dit jaar de Open Monumentendag in Vlaanderen plaats. Het spreekt voor zich dat Natuurpunt hier voluit aan meewerkt. Een unieke gelegenheid om een nieuw publiek te laten kennismaken met onze natuurgebieden. Uiteraard zet onze afdeling ook zijn beste beentje voor. Op zaterdag 11 en zondag 12 september vind je ons in Klein Zwitserland, Fort 4, de Koude Beekvallei, de Wolvenberg en de Molenbeekvallei. Voor elk wat wils. Details vind je verderop in deze Rietvink. Het zal de moeite lonen om de natuur eens als monument te bekijken en monumenten in de natuur te vinden. We hopen jullie massaal te kunnen begroeten op de Open Monumentendag.

Wanneer je dit leest, zijn de Vlaamse en Europese verkiezingen achter de rug. We konden om druktechnische redenen de uitslag van de verkiezingen niet afwachten.

Even achteruit blikkend kunnen we toch niet ontkennen dat het beleid van de voorbije vijf jaar volop kansen heeft geboden om de maatschappelijke opdracht van Natuurpunt in te vullen. Er is eindelijk een positieve beweging op gang gekomen die meer mogelijkheden heeft geboden aan burgerparticipatie in het natuurbewoud. Ruimte en middelen konden gecombineerd worden met sociale werkgelegenheid en toerisme. Hopelijk krijgen we ook in de toekomst daartoe gelijkaardige ruimte én middelen. Het succes van een organisatie als de Dag van de Aarde op 25 april in Mechelen vormde het zoveelste levende bewijs van de groeiende publieke belangstelling voor alles wat met milieu te maken heeft. We noteerden er opvallend veel jonge gezinnen met kinderen, een hoopvol teken voor ons aller toekomst.

Ook Natuurpunt Land van Reyen moet er blijven naar streven om de plaatselijke natuur optimaal in stand te houden en waar mogelijk uit te breiden.

Groot knelpunt blijft het handhavingsbeleid. Er zijn voldoende wetten om de natuur te beschermen. Denken we maar aan het natuurdecreet, de wetten op de ruimtelijke ordening, het gewestplan, VEN, Habitatrichtlijngebied,...maar wat baat dit als overtreders niet gestraft worden?

Een goed voorbeeld van de landschappelijke verloedering is de Boshoeke. Wat daar allemaal kan zonder dat de overheid optreedt is wraakroepend.

Bij klachten worden we van de natuur- naar de boswachter verwezen, en terug. Van het gemeentebestuur en politie is er zeer weinig steun. Van het handhavingsbeleid moet de volgende regering dringend werk maken, willen van de mooie natuur in Vlaanderen

iets overhouden.

De actuele (verkeers)situatie in en om Antwerpen maakt het ons alweer niet makkelijk. We merken dat bij dergelijke grootschalige werken een kwetsbaar gebied als Wolvenberg makkelijk ten prooi valt aan de ruimtehonger van de aannemers, zonder dat de plaatselijke overheid voldoende oog heeft voor dit vernietigende aspect. We mogen dan al mooie plannen koesteren voor een uitgebreid stadsrandbos, als we er niet in slagen om de natuur voor eigen deur te bewaren, graven we de ene put om er de andere mee te vullen.

Tot op de Open Monumentendag!

Bert Andries
Voorzitter

*Land van Reyen
10 jaar jong !*

LAND VAN REYEN

• Antwerps stadsrandbos in voorbereiding

Er wordt reeds langer over een "stadsrandbos" ten zuiden van Antwerpen" gepraat, een ruim natuurgebied waarvan de stedelijke inwoners - in dit geval: Antwerpen - kunnen gebruik maken als ontspanningsruimte op allerlei vlakken. Men heeft het dan over een "recreatief stadsrandbos", wat in het Gentse eerder vertaald werd als een "groenpool", een omschrijving die beter de lading dekt. Bij de term "stadsrandbos" wordt immers

automatisch gedacht aan een "bos", terwijl dat helemaal niet de bedoeling is. Wel wil men een nieuwe groene ruimte creëren (buiten bestaande bossen en groengebieden) waarin, naast bospartijen, ook andere elementen zoals open ruimten e.d. aan bod komen. Kortom, een diversiteit aan groenvoorzieningen die één gesloten geheel vormen en die voor recreatie in aanmerking komen, m.a.w. enen waar geen woon-, industrie- of landbouw-activiteiten een ondergeschikte rol spelen. plaats vinden een ondergeschikte rol spelen.

Aangezien daarvoor gezocht werd en wordt naar een aaneengesloten gebied van minimum 300 ha, waarvan minimum 30 ha in te richten als recreatiegebied, was het voor Antwerpen niet makkelijk om ten zuiden van de stad een dergelijk project te vinden.

Na selectie kwamen nog drie gebieden in aanmerking:

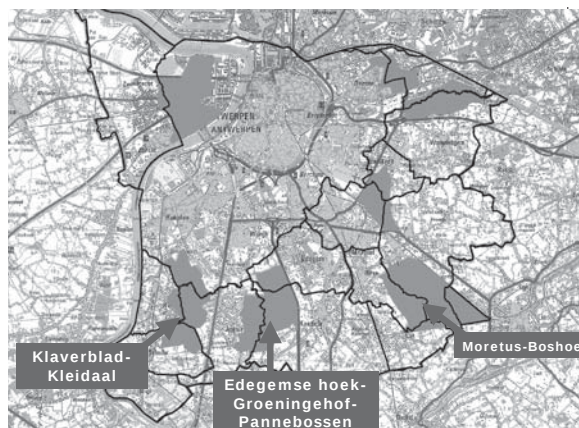
1. Moretus-Boshoeck
2. Edegemsehoek - Groeningehof Pannebossen
3. Klaverblad - Kleidaal

Deze 3 gebieden werden dan nauwkeuriger onderzocht, waarbij de Provincie en het Vlaams Gewest de handen in mekaar sloegen. Uit het onderzoek werd uiteindelijk de tweede locatie, het gebied Edegemsehoek/Groeningehof/Pannebossen geselecteerd. Deze locatie werd vooral geselecteerd om-wille van de uitgesproken beleidsmatige ondersteuning

die het project zal kunnen genieten in de betrokken gemeenten. Het bestrijkt de gemeenten Edegem, Aartselaar en Kontich, en het uitgekozen gebied valt als dusdanig wel buiten het gebied dat wij

met Natuurpunt Land van Reyden beheren, maar het is toch nuttig om weten voor onze leden. We onthouden wel dat dus ook de Boshoeck door deze grondig onderbouwde studie erkend werd als één van de meest waarde-volle open ruimten ten zuiden van Antwerpen. Na een eerste overlegronde werd nu een studieopdracht gegeven om het project meer gedetailleerd te onderzoeken.

Het stadsrandbos zou één van de "groene vingers" moeten worden die de stadsrand met grotere natuurruimten zullen verbinden. Afwachten wat het wordt, want er is een niet onaardig kostenplaatje aan verbonden (o.m. onteigeningen van landbouwers)... We houden jullie op de hoogte.

• **Geslaagde fietstocht naar
Dag van de Aarde**

Zondag 25 april, een stralende lentedag, zoals dat hoort op de Dag van de Aarde die Natuurpunt georganiseerd had in de Mechelse Nekker. Onze afdeling besloot om er met de fiets naartoe te rijden, en dat was een succesvol initiatief. We hebben de koppen niet geteld, maar meer dan 60 enthousiaste fietselingen kwamen opdagen voor deze verplaatsing. De moedigsten vertrokken al in Berchem (sommigen kwamen zelfs van verder!) en pikten via Mortsel, Boechout en Lint hun collega's op om met zijn allen, veilig en soepel begeleid door een aantal vrijwilligers in fluopak en met verkeersbordjes, tijdig in Mechelen te arriveren.

Graag bij deze gelegenheid een extra woord van dank aan onze stagiaire Veerle en haar collega-studente, die er tekens weer in slaagden om de hele groep ongehinderd over vaak drukke verkeerswegen te loodsen. Op die manier kon iedereen ten volle genieten van het mooie, ontluikende lentegroen onderweg. Ter plekke verspreidden de deelnemers zich in functie van hun persoonlijke interesse. Sommigen bezochten uitgebreid het tentendorp met zijn thema's 'water, lucht, landbouw, klimaat en natuur', anderen volden de politieke milieudebatten in de aanloop naar de verkiezingen. Weer anderen deden mee aan de Econcerto wandeling in het Mechels Broek, een geslaagde mengeling van poëzie, muziek, theater én natuur.

De terugkeer verliep overwegend individueel, een twintigtal Land van Reyers verkoos om ook in groep de

LAND VAN REYEN

terugtocht te fietsen.

Waarbij we graag iederen danken die hiervoor zijn beste beentje voorzette. Zeker voor herhaling vatbaar.

De begeleiders hebben zich "professioneel" uitgerust om alles in goede banen te leiden

Even een korte rustpauze nabij de PIME gebouwen

Veel volk op de wei in Mechelen

LAND VAN REYEN

Zomerse fietstocht langs Volkerak en Oosterschelde

Een buitenkansje voor natuur- en vogel-liefhebbers: op zaterdag 24 juli vindt een begeleide fietstocht plaats in het Nederlandse Deltagebied. Het vertrekpunt is het oude, pittoreske Dintelsesas bij de slikken van de Heen. Daar gaat het gezelschap - beperkt tot 20 deelnemers! - de oude veerboot "Sun Bear" op om na een klein uurtje aan te meren in Oude Tonge. Kostprijs (tarief 2003): 6 €
De tocht gaat over het getijloze Volkerak, waarbij enkele (vogel)eilanden voorbijgevaaren worden. Via de Philipsdam en St-Philipsland gaat de fietstocht dan naar en langs de Oosterschelde en het Rammevors, een tocht van zowat 30 km met

Rietvink nr. 3 - zomer 2004

talrijke stopplaatsen voor vogelwaarneming: meeuwen, sterns, ganzen, eenden, steltlopers... Een verrekijker en zelfs een telescoop zijn bijgevolg aangewezen. Bij gunstig weer wordt gepicknickt langsheen de waterkant (drank niet vergeten!). Het einde van deze tocht is voorzien rond 17.00 uur bij het Dintelsesas.

Vertrek: 8 uur op de Bist in Wilrijk. Wie mee wil, kan de fietsen zelf vervoeren of contact opnemen met de leiding voor gezamenlijk vervoer op de aanhangwagens. Bereidwillige chauffeurs kunnen medereizigers kostendelend meenemen.

Liefhebbers melden zich voor 14 juli bij Jos Stessens (03/455.51.19 of bij Luc Van Schoor (03/353.09.77).

Vooruitkijken naar 2005

We zijn nauwelijks overgeschakeld van de Penseelkever in de junimaand naar de Akkerparelmoervlinder van juli 2004, of daar krijgen we reeds bericht vanuit het hoofdkwartier van Natuurpunt dat de uitgave 2005 klaar ligt!

Het wordt opnieuw een kalender in het vertrouwde formaat en ophangwijze, maar ditmaal met 13 Belgische natuur-foto's van leden van de Bond voor Ver-antwoorde Natuurfotografie. Ook de verkoopprijs is onveranderd gebleven op 7,50 €.

Wie een dergelijke kalender koopt, steunt hiermee de plaatselijke afdeling van Natuurpunt, in ons geval het Land van Reyen, vermits een gedeelte van de verkoopprijs door de afdeling zelf mag worden geïnd. En... het is een prettige illustratie om een heel jaar naar te kijken en op die manier zelfs een beetje bij te leren over het natuurlleven in ons Belgenlandje.

Zondag 29 augustus · Kempendag in de Ronde Put

Op de Kempendag, zondag 29 augustus, nodigen Natuurpunt en de afdeling Natuur van de Vlaamse overheid je uit om kennis te maken met de Ronde Put, uniek natuurlandschap op de grens tussen Mol, Retie en Arendonk.

De Ronde Put is een uitgestrekt natuurlandschap met onder meer vennen, droge en natte heide, uitgestrekte bossen en een centrale vijver met brede rietkragen.

Rietvink nr. 3 - zomer 2004

Het is een befaamd broedgebied voor een hele reeks watervogels en één van de beste leefgebieden voor roofvogels in onze streek. De IJsvogel graaft er zijn nestgangen en tijdens de trekperiode is de Visarend er een vaste gast. De Ronde Put herbergt ook tal van oerkempische planten, onder meer Gagel, Gevlekte orchis, Zonnedauw, Moeraswolfsklauw, Beenbreek en Klokjesgentiaan.

De Ronde Put heeft het statuut van 'Vlaams natuurreserveaat'. Het gebied is eigendom van de Vlaamse overheid.

Grote delen van het natuurgebied worden begraasd door Heck-runderen en Poolse konikpaarden die vrij rondlopen in het terrein. Door hun graasgedrag zorgen ze voor een aangepast natuurbeheer.

Voor een onvergetelijke kennismaking met deze imposante dieren spreken we af om 6 u., 7 u., 10 u., 14 u. of 15 u. Een gids van Natuurpunt neemt je mee tot in het hart van het begrazingsproject. Een unieke gelegenheid, want dit deel van het terrein is niet vrij toegankelijk.

Ingang Familiestrand · Trefpunt van de Kempendag

Ter gelegenheid van de Kempendag wordt een grote tent geplaatst op het weiland tegenover de ingang van het Familiestrand (langs de baan van Retie naar Mol-Postel). De hele dag kan je er terecht voor een hapje en een drankje en om je aan te melden voor deelname aan de wandelingen. De tent is het trefpunt voor alle activiteiten:

6 u. en 7 u. · vroegochtendwandelingen naar de Ronde Put
vanaf 8.30 u. · Kempisch ontbijtbuffet met spek met eieren
10 u. · 14 u. · 15 u. · geleide wandelingen in de Ronde Put

De vroegochtendwandelingen om 6 u. en 7 u. zijn een absolute aanrader! Het

LAND VAN REYEN

uitgelezen moment om een groepje reeën te bespieden of te genieten van de nevel boven vijvers en weilanden. Na de wandeling wacht een stevig Kempisch ontbijtbuffet, inclusief spek met eieren.

Doorlopend kan je ook een uitgestippeld wandelparcours door de Ronde Put afleggen, op eigen tempo en over verschillende afstanden. Een gratis kaartje krijg je aan de infostand in de tent.

Kinderwagens en rolstoelgebruikers kunnen zonder problemen het vrije wandeltraject afleggen; het pad is grotendeels onverhard maar niettemin goed toegankelijk. Deelname aan de geleide wandelingen is niet mogelijk wegens de aard van het terrein.

Honden zijn niet toegelaten, ook niet aan de leiband (het contact met de runderen en paarden houdt teveel risico's in).

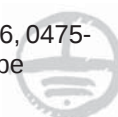
Een plaats aan de ontbijttafel - met of zonder deelname aan de ochtendwandeling - kan je reserveren door overschrijving op rekening 431-0613481-23 van Natuurpunt regio Meanderland. De bijdrage bedraagt 5 euro per persoon (koffie en thee inbegrepen, kinderen -8 jaar halve prijs).

Tijdens de geleide wandelingen (vanaf 10 u.) is er opvang en aangepaste animatie voor kinderen van 3 tot 12 jaar.

Vanaf 11 u. zijn er in de tent broodjes Mora-frikandel verkrijgbaar en is het Natuurpunt-café geopend.

Afspraak voor alle activiteiten aan de tent tegenover de ingang van het Familiestrand, langs de baan Retie-Postel.

Meer info: Jan Loos, 015-29 72 66, 0475-55 68 42, jan.loos@natuurpunt.be

MOLENBEEKVALLEI

Begrazing in de Molenbeekvallei

Eindelijk is het zover: sinds april zijn we gestart met de begrazing van een weiland van 3 hectare in de Molenbeekvallei. We vonden een manège bereid 6 paarden te laten grazen op ons perceel. Het perceel is vroeger ook altijd begraasd geweest door koeien en paarden. Deze grote grazers nemen wat werk van het beheerteam over. Dit perceel moet al zeker niet meer gemaaid en gehooid worden. Paarden zorgen voor een heel gediversifieerde begrazing. Ten minste als er niet teveel dieren per oppervlakte staan. Het levert ook mooie taferelen op. Zes paarden in groep op een groot weiland: een beetje "far west"!

Als alles goed zit, breiden we dit project volgend jaar uit tot een groot geheel van ruim 8 hectaren. Hiervoor moeten oude afsluitingen afgebroken worden en een groot nieuw raster geplaatst. We moeten dan ook geen beroep meer doen op een loonwerker om te maaien. Van dan af zullen deze 8 hectaren één groot landschappelijk geheel vormen, met bosjes, ruigtes en poelen. En daar middenin kronkelt de Molenbeek. Mooi!

Bert

*Land van Reijen
10 jaar jong!*

Rietvink nr. 3 - zomer 2004

KLEIN-ZWITSERLAND

Vorbije activiteiten

Maart:

6 en 7 maart: Opruimactie zwerfvuil, de zogenaamde ZAPPA-actie van de provincie, was ook zeer geslaagd en verliep in goede samenwerking. Samen met de scouts van de 32 en de 44 zijn er massa's zwerfvuil verzameld. Gitta en Paul Van Dyck coördineerden het werk op Klein-Zwitserland en Dirk, Hugo Berghmans en Marc Tobback werkten aan de overkant van het spoor.

Een neveneffect van deze opruimactie is dat de hondenliefhebbers er op ingespeeld hebben en van plan zijn om voortaan mee alert te reageren op het zwerf-
vuil.

April:

23 april: Biomarkt voor het stadhuis. Vera meldde dat ze ditmaal geen nieuwe leden gewonnen heeft. Het was nochtans een gezellige bedoening. Het weer speelde wel mee. De organisatoren waren zo enthousiast dat ze ervan spreken om dit initiatief nog te zullen herhalen op 8 oktober (van 16 tot 20 uur).

25 april: Dag van de Aarde op de Nekker in Mechelen. Er was een behoorlijke opkomst voor die dag. We hebben met enkele mensen vanuit Mortsel (13 man) meegefietst. Twee meisjes, waaronder Veerle Arren, hebben zich onderscheiden door als volleerde verkeerswachters de steeds groeiende groep fietsers veilig over drukke verkeerspunten te loodsen. Veerle wil zich trouwens nog verder inzetten voor Natuurpunt.

Mei:

8 mei: deelname aan de Zomermarkt ingericht door Opnieuw & Co.

30 mei: Dag van het Park met als thema "water". Deze activiteit gold meteen als Lentewandeling. Om 14 uur gidste Bob een wandeling op het Fort, om 15 uur leidde Bart Moons een wandeling. Er was ook een kinderwandeling.

Beheerswerken: Dirk had met de scouts van de 43ste twee data afgesproken, waarop er samen met hen gewerkt kon worden op Klein-Zwitserland en de voormalige NMBS-gronden.

Op 30 mei ging hij in de voormiddag samen met de Jogi's op het oud sportveld de oevers van een door de gemeentediensten onhandig gegraven gracht afschuinen, zodat de amfibieën er gemakkelijker in en uit kunnen. Op het diepste punt werd een stuk plastic ingegraven, zodat er water blijft staan en er een kikkerpoel kan ontstaan.

Juni:

6 juni Insectenwandeling op Klein-Zwitserland voor een beperkte groep, organisatie WEM, gids Koen Janssen. Zie verslag elders in dit nummer.

Diezelfde dag was het de beurt aan de Givers. Zij versleepten omgevallen olmen en creëerden hiermee een moeilijker bereikbare hoek. Ook de Japanse Duizendknoop werd doeltreffend aangevallen.

*Land van Reijen
10 jaar jong!*

Insectenwandeling op Klein- Zwitserland

Hoogzomer, natuur en volop zon, alle ingrediënten voor een boeiende insectentocht.

KLEIN-ZWITSERLAND

Dat insecten ons dagelijks leven sterk kunnen bepalen, werd me vanmorgen weer even duidelijk, toen ik vroeg gewekt werd door een mug die rond mijn oren zoemde en ik voor het ontbijt de kamer kon stofzuigen want er zaten weer tientallen mieren in huis. Natuurlijk doe je dat als insectenliefhebber met "veel" liefde.

Gelukkig werd de tocht een stuk boeiender. Mensen warm krijgen voor kriebelbeesten in de natuur doe je vooral door ze zelf te laten zoeken en ontdekken. Wist je dat er ruim 1.000.000 verschillende soorten leven op aarde? Gelukkig niet allemaal op Klein-Zwitserland of we zouden het er niet meer uithouden!

Onze eerste stopplaats werd een berm vol bloeischermen van vlier en braambloesem. Hier waren de hommels al volop actief. Met hun forse beharing zijn ze er steeds vroeg bij, omdat ze beter tegen de koude kunnen. Dat kan van de meeste insecten niet gezegd worden omdat ze zon en warmte nodig hebben om actief te zijn. Op de vegetatie werden verschillende soorten wantsen gevonden, vooral bruine randwantsen - Coreidae (vrucht- of zaadeters) en rode schildwantsen Pentatomidae. Warme zomers zijn goed voor de ontwikkeling van wantsen, zodat de grote aantallen vandaag een direct gevolg kunnen zijn van de goede zomer van 2003.

Aan de hand van de hommels en bijen in onze potjes werd de lichaamsbouw van de insecten besproken en werd nagegaan waarom er zoveel verschillende insecten zijn. Denk daarbij vooral aan het aanpassingsvermogen, het vliegvermogen, de kleine lichaamsbouw, de snelle voortplanting, ... tal van redenen waarom de insecten zich zo goed hebben

KLEIN-ZWITSERLAND

weten aan te passen binnen de evolutie. Op de stammen van de afgestorven olmen observeerden we een wolzwever - Bombyliidae. Het is een harige, hommelachtige vlieg met gekleurde vleugels, die haar eitjes deponeert in nesten van bijen en hommels. Moeten we dan nesten van solitaire bijen zoeken in het dode hout?

Een jonge sabelsprinkhaan bracht ons bij de levenscyclus van de insecten. Wist je dat de meer primitieve insecten groot worden door een aantal vervellingen en van jongs af aan al helemaal lijken op het volwassen dier in miniformaat? Dat in tegenstelling tot bijvoorbeeld de lieveheersbeestjes, die behoren tot de meer ontwikkelde insectenorden waarvan de larven helemaal niet te vergelijken zijn met het volwassen dier. Als jonge insecten vervellen zijn ze erg kwetsbaar en dat werd zeer duidelijk toen we uit een holletje in de grond een aantal jonge oorwormen haalden, waartussen één bijna volledig wit exemplaar. Het dier had juist zijn oude huid afgeworpen en moest nog verkleuren. De kwetsbaarheid werd helaas al te letterlijk genomen: het sneuvelde tussen het deksel en de pot. Het verschil tussen insecten en andere dierengroepen werd bekeken aan de hand van enerzijds rupsentrossen van bladwespen op de meidoorns (met drie paar pootjes en enkele steunpoten achteraan) en een miljoenpoot die ergens tussen het gras werd uitgehaald. Je moest zelfs niet alle poten tellen om het verschil te zien. De spinnen en hooiwagens die we zagen hadden wel degelijk acht poten en werden dan weer niet bij de insecten thuis gebracht.

Als afsluiter was er niets mooier dan enkele Sint Jacobsvlinders - *Tyria jacobaeae* - met hun fel rode kleur in de gras-

Rietvink nr. 3 - zomer 2004

bermen bij de Dieseghemhoeve. Minder bekend dan hun zebrarupsen die weldra op het Jacobskruiskruid te vinden zijn, maar zeker niet minder mooi.

**Wandeling langs de Koudebeek
van bron tot monding**

In het kader van de werkgroep werd op 20 maart 2004 een wandeling georganiseerd van de bron tot bijna aan de monding van de Koudebeek.

Deze beek ontspringt in Hove, oorspronkelijk aan de kerk van Hove, maar het brongebied is in de loop van de tijd een tiental meter verschoven, zodat ze nu ontspringt naast de school "Regina Pacis".

*Het brongebied van de Koudebeek,
een mooi stukje natuur*

De beek in de buurt van een resterend stukje Fruithout-park, op de maïsvelden naast het gebied van het Kasteel Fruithof. De beek staat hier een groot deel van het jaar droog. Nochtans zijn gracht en oever en een beperkt deel van de berm nog begroeid met relatief grote restanten van rietbegroeiing. De beek is over z'n hele loop rechtgetrokken. Op één van de akkers zijn er een viertal kieviten, die hun typische tuimelvluichten aan ons demonstreren.

Op de overgang tussen akkers en kasteeldomein (aan de taverne "De Jongste Telg") wordt de beek begeleid door een hoge rij oude knot- en andere bomen. Zo merken we hier nog enkele opmerkelijke knoteiken op. In de ondergroei merken we de voorjaarsbloeiende Speenkruid op, die de beek nog tot in de

KLEIN-ZWITSERLAND

middenloop begeleidt. De eerste bloemen staan hier reeds open.

Net voor we op de parking komen van de taverne worden we begroet door 2 kangoeroes (of zijn het walabi's ?) in hun hok. De vijver op het kasteeldomein stond hier vroeger in verbinding met de beek.

Na de Welvaartstraat te zijn overgestoken komen we terecht in een open grasland, waar een wandelpad doorheen loopt: de Bessemstraat. Vanaf hier vormt de Koude Beek de scheiding tussen Mortsel en Boechout. Ook hier zijn de speenkruiden te vinden en het begin van de groei van het Fluitekruid. Het overstort van de riolering van de Boechoutselei en de Welvaartstraat mondde hier vroeger uit in de Koude Beek. Dit is enige tijd geleden afgesloten, doch soms stroomt er hier ergens vervuild water in de beek.

Een eindje verderop komen we aan de plaats waar een kikkerpoel en een hoogstamboomgaard zijn aangelegd door de Stad Mortsel. Net voor we dit open landschap terug verlaten, komen we aan een oude brouwerij.

Bij het oversteken van de Oude Steenweg stroomt de Koude Beek ogenschijnlijk door een privé-tuin. Net voor ze de Liersesteenweg onderdoor gaat komen er 2 buizen uit in de loop, waaruit op het eerste zicht niet veel goeds komt.

We stappen verder over de provincieweg en komen in het parkgebied Savelkoul, waar de beek zeer prominent aanwezig is en rustig 'hier en daar bescheiden meanderend' doorkabbelt.

We steken de spoorweg onderdoor en bemerken onder de brug een roestig winkelkarretje van GB, dat al heel wat afval "verworven" heeft, afval dat rustig in slierten aan het wagentje hangt.

We gaan verder aan de andere kant van de spoorweg over het stuk dat door de stad Mortsel is aangekocht en merken

KLEIN-ZWITSERLAND

dat de bewoner van de boerderij aan de overkant knotwilgen heeft aangeplant. De stad zelf heeft ook beplant, een dubbele rij knotwilgen, niet langs de oever van de beek maar langs de wegkant.

In het landschap zien we enkele prachtige rietkragen, omzoomd door wilgen temidden van enkele maïsvelden. Het zijn verlande restanten van een oud grachtenstelsel. Een stukje groen, temidden van het geel.

We volgen de beek nog even door het veld in de richting van het zuiveringsstation. Hier moeten we een eind omlopen, omdat de weiden langs beide zijden

De samenloop van de Koudebeek met de Fortloop

afgesloten zijn met hoge draad. De oevers zijn niet echt betreedbaar en sommigen onder ons hebben geen laarzen aan. Er staat flink wat water in de beek, wat eerder uitzonderlijk is.

Terwijl we verder gaan, zien we in de grote weiden twee hazen wegspringen.

We wandelen verder langs het zigeunerkamp en de "ijsjesboerderij" van boer Van Hoof, waar we genieten van een heus boerenijsje. Voorbij de boerderij en het zuiveringsstation komen we terug aan de beek, waar nu veel meer water in staat. We lopen verder door naar het Fort van Borsbeek. Hier gaat de beek nog enkele honderden meter ondergronds om uit te monden in de fortgracht van Fort 3.

De vijver is vrij sterk verzand en het water-niveau is aan de lage kant. Toch merken we verschillende soorten watervogels en

eenden, waaronder verschillende berg-eenden.

Aan de andere kant van de fortgracht stroomt het water door een rooster weer enkele honderden meter ondergronds. Eens terug bovengronds is duidelijk een andere, meer natuurlijke beekvallei te bewonderen. Naast de beek loopt een smal fiets- of wandelpad, er zijn hellende oevers, struikpartijen en rustig kabbelend water. In de aangrenzende weiden kunnen we weer enkele hazen bewonderen.

Hier mondt de Koudebeek uit in de fortgracht van Fort 3 te Borsbeek

Voorbij het kerkhof van Borsbeek gaat de beek terug ondergronds door een rooster en hier stopt onze wandeling. Aan de andere kant van Borsbeek, op de grens met Wommelgem, komt zij terug bovengronds om meanderend haar weg te zoeken naar de Schijn waar ze, na de snelweg te zijn ondergedoken, in uitmondt.

Deze beek is werkelijk een natuurmonument en moet zo ook door alle gemeenten waar ze doorvloeit behandeld worden. Natuurpunt wil en moet hierbij helpen. Een speciale werkgroep werd opgericht, die afdelingsoverschrijdend werkt. Niet minder dan drie afdelingen zijn betrokken: Land van Reyen, Schijnvallei en Zuidrand Antwerpen. De eerste uitdaging is het DULO-beraad dat zich op dit moment afspeelt.

*Land van Reyen
10 jaar jong!*

Ria Van Peer en Johan Baetens

Hoeveweekend Davidsfonds

Op 25 en 26 september organiseert het Davidsfonds een groots hoeveweekend over heel Vlaanderen. Ook Mortsel doet mee, met de Dieseghemhoeve.

Het hele weekend kan je terecht in de hoeve voor een tentoonstelling 'Van nature een monument'. Op beide dagen organiseert Natuurpunt Mortsel om 12u en 14u een natuurwandeling rond het pas ingehuldigde Hazelwormpad op Klein-Zwitserland. Vertrek aan de hoeve.

Er zullen tevens demonstraties zijn van spinnen, kaarden, twijnen en haspelen van wol in Kempische klederdracht (doorlopend op zaterdagmiddag). Op zondag kan je ontdekken wat 'vlegeldorsen' is om 14u, 15.30 en 17u.

De Mortselse heemkundige kring verzorgt rondleidingen over 'de geschiedenis van de hoeve Dieseghem' op zaterdag en zondag om 11u, 14u30 en 16u30.

*Land van Reyen
10 jaar jong!*

WOLVENBERG

Reservaatnieuws

Maart 2004

St-Ludgardis kwam op haar Milieudag - 10 maart - met 25 leerlingen uit het vierde en het zesde jaar beheren. De ondersteuning kwam van 3 leerkrachten, 2 natuurarbeiders en 4 wolvenbergers. In dit vroege voorjaar werd vooral gewerkt aan de infrastructuur: versterken van de houtkant met vlechtwerk en weipalen en onderhoud aan het wandelpad met zand en houten stammetjes. Er werden ook een aantal gevaarlijke bomen langs de spoorweg opgeruimd. Al was het maar een halve dag, er is toch veel tot stand gebracht. Het is niet allemaal vandalisme en tegenspoed dat de klok slaat. Er werd trouwens een opmerkelijke toename van Wilde liguster in het bos opgemerkt. Tal van bijenorchissen trotseerden met gemak de sneeuw en de eerste tijftjaf werd gemeld op 13 maart. Het mossenonderzoek wordt verder gezet met zeer verrassende ontdekkingen. Op onze Mooiste worden 22 soorten mos en 17 soorten korstmos genoteerd. Mogelijk een topper voor het Ankona-jaarboek. Deze maand werd tijdens werken aan de Singel een oude waterput ontdekt aan de hoofdingang van het natuurgebied. Dit 19de eeuws bouwsel ligt nog steeds open, maar de dienst Monumenten van Antwerpen heeft op ons verzoek om dit te bewaren niet meer gereageerd. Naast Sylvester neemt nu ook Roger Van Velthoven Wolvenberg als studieterrein voor de cursus natuurgids. Er werd 11 maal aan natuurbeheer gedaan.

WOLVENBERG

April 2004

Elke maandag om 14 uur doen we een toertje met de cursisten. Tussendoor ruimen we allerlei op en noteren bijzondere vondsten of problemen die de inrichting van de tijdelijke werven met zich meebrengen. Een groot stuk van het omgevormd Robiniabos aan de volkstuinten is ingepikt voor de constructie van de noodbruggen. Overal ligt bouw materiaal en betonafval, zelfs tot in het natuurgebied. Ook is er weer een groot sluikstort aan de volkstuinten ontstaan. Tot een echte oplossing van het probleem wordt niet gekomen. Zal het dan toch uitdraaien op een proces-verbaal? Er wordt 7 maal met vrijwilligers beheerd. Op een middag staat er een kraan op het terrein, die begint te graven om 'terug water op de vijver te brengen'. De beloofde werken aan de Zilverbeek hebben hier niets mee te maken. De gebruikte kaarten voor de watertoevoer blijken onbruikbaar en de zaak wordt

voor 100ste keer afgeblazen. Er is een nieuwe kracht die ons komt versterken, Koen Henkens, die er zeer enthousiast invliegt. De mooiste tijd voor Wolvenberg is nu, met alle Look-zonder-look in bloei, Maartse viooltjes, Veldkruidkers en de bloeiende waterranonkels. Op de

Rietvink nr. 3 - zomer 2004

Brilschans staan reeds 5 soorten zegge in bloei. De meidoorns beginnen te bloeien en alle exotenbeheer begint vruchten af te werpen. Op 18 april huldigen wij de mooiste boom van Berchem in met een bescheiden receptie. Ondanks het hondenweer zijn een 40-tal belangstellenden op het appèl. Het officiële gedenkbord is nog niet af, maar we kijken er naar uit. Het doet in ieder geval deugd dat zoveel onbekende gezichten pal achter ons project staan !

Mei 2004

De meimaand is zeer mooi gestart, met overal bloeiende Rode kornoelje, Kardinaalsmuts, Eenstijlige meidoorn en Gewone vlier. De populatie Grote keverorchis is uitgebreid tot 10 exemplaren. Ook in het Ringbos worden merkwaardige zaken vastgesteld. Zo staan er enkele lepen kerngezond bij met een doormeter van 45 cm met ondergroei van Egelantier, Wilde liguster en Kardinaalsmuts. In de Noordse esdoorn worden de bladeren snel opgevreten door een ons onbekende kever of rups. De eerste maaibeurten op de ruige percelen nemen een aanvang. Een verschrikkelijk spijtig incident werpt schaduw op ons natuurgebied. Door een overhaaste beslissing werden de reclamepanelen aan het Station over-

gebracht naar de ingang van het natuurwandelpark, dit met een mondelinge vergunning van Gewest en Stad, veronderstellend dat het hier NMBS-gronden betrof. Daar de ambtenaar niet op zijn gunstig advies wou terug komen, moest het gerecht de werken laten stilleggen. De schade is aanzienlijk. Heel de entree is kaalgekapte en er zijn zware fundamenteën in het grasland gestort om de 12 meter brede reclameborden te plaatsen. Hopelijk worden de borden alsnog op een plaats gezet die de NMBS beter uitkomt. We hebben nu al wel genoeg geleden onder de werken aan de Ring. Vreemd dat zo'n grote werken plots kunnen, maar de aansluiting van de Zilverbeek nog steeds dode letter is gebleven. Ook het retourpompen – bij wet verplicht vanaf een bepaalde capaciteit – laat op zich wachten. Er staan maar enkele centimeters water in de vest ! De Karel de Grote Hogeschool kwam, zoals andere jaren, met een honderdtal leerlingen naar de Wolvenberg voor de lerarenopleiding. Het poelenonderzoek is natuurlijk een zeer belangrijk item, maar dat dit allemaal op zo'n korte tijd na elkaar moet, laat niet veel heel van de kwetsbare natte biotopen. Hopelijk worden deze excursies beter gespreid. De oprichting van de 'Groenraad' voor Berchem is een feit. Dit orgaan – bestaande uit 'bewoners' en 'deskundigen' – zal het district adviseren omtrent 'groen'. Na een uitgebreide mailing naar scholen reageerde een school op het Pulhof. Er werd een excursie ingelegd voor de leerlingen, kaderend in de les 'plantensystematiek' en 'ecologie'. Er zijn nog uitstappen gepland. Hopelijk reageren er nog meer scholen.

WOLVENBERG

Op Pinksterdag stond onze werkgroep met een stand in het Provinciaal domein Hof van Leysen. Er werden twee geleide wandelingen gedaan, kaderend in de Dag van het Park. (foto 7888)

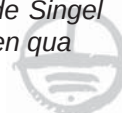
(foto 7411) Geleide wandeling voor VELT-Antwerpen op Petroleum-Zuid

(foto 6949) Ontbijtvergadering van de Werkgroep Wolvenberg (foto's niet gevonden)

Een reusachtig reclamepaneel "siert" nu de ingang van ons reservaat!

De automobilist in de file op de Singel mag immers niets te kort komen qua informatie.

WOLVENBERG

Nieuwe organismen gezien in ons natuurgebied

Viltig kruiskruid

Bij de voorbereiding van een geleide wandeling op Petroleum-Zuid merkte ik in een jong grasland enkele vierkante meter rozetten van Viltig kruiskruid. *Senecio erucifolius* is een pionierende soort in de Antwerpse maritieme polders. De planten stonden 10 jaar geleden ook op Wolvenberg - aan de hoofdingang - maar hebben geen stand gehouden. Ook op de bermen van de Kleine Ring komt dit prachtig donzig behaard kruiskruid voor. Je kunt er de rupsen van de Jacobsvlinder geregeld op aantreffen.

Ingesneden dovenetel

Dit broertje van de Paarse dovenetel komt heel wat minder voor dan je denkt. Toch is het een normale klei-indicator in open bermen. Tijdens onderzoek van de spoorbermen aan de Silvertopstraat trof ik deze *Lamium hybridum* massaal bloeiend aan onder sleedoorn. De blaadjes zijn vrij diep ingesneden.

Moerasdikkopmos

Deze winter werden een flink aantal mossenonderzoeken gedaan op Wolvenberg. De meeste aandacht ging naar

Rietvink nr. 3 - zomer 2004

de epifyten - de boombewonende soorten - maar ook op de grond werd duchtig rondgesnuffeld. *Brachythecium mildenum* wordt naar verluidt dikwijls gemist omdat het goed op Gewoon dikkopmos lijkt, maar de glimmende bleekgroene zoden op natte klei doen een lichtje opgaan. Uitsluitend zijn de lange gladde kapselstelen. Dirk De Beer maakte mij hierop attent, want ik had de soort nooit zelf herkend.

Bijenorchis in wegbem met duidelijke stuifmeelpakketjes

Stijf havikskruid

Eveneens op de spoorbermen aan het Zuid treffen we het broertje van het Schermhavikskruid aan. De bloeiwijze van *Hieracium laevigatum* is langer gesteeld, de bladeren enigszins getand tot hoog op de stengel en de afstaande omwindseltjes op de hoofdjes ontbreken. Wordt wellicht ook makkelijk over het hoofd gezien, maar is al zeer lang op Petroleum-Zuid en nu op het 'Kennedy-complex' aanwezig.

Rozetsteenkers

Deze prachtige kruisbloemige is al zeer lang op het Zuid aanwezig. Op de spoorbermen heeft deze soort een nieuwe stek gevonden, na het open maken van de vervilte zode. Ze komt soms overvloedig voor op stenige plaatsen, en ze wordt gerekend tot de Urbane flora. De ondersoort *Carda-minopsis arenosa* ssp. *arenosa* heeft licht lila bloemen en ongevleugelde zaden.

Wezel

Lang niet meer gezien, maar waarschijnlijk nooit weg geweest van onze Wolvenberg is de kleine sierlijke Wezel. Tijdens het beheer zagen wij dit roofdiertje de oprit aan de parkings oversteken. We zullen hem hier maar eens vernoemen, al is het geen echt nieuwe vondst. Ook in de parken langs de Ring hebben we wel wezels gezien, altijd rond valavond.

Zwepenboom

Deze sierboom werd zeer lang geleden aangeplant op Wolvenberg - verscholen tussen al even sierlijke Zwarte els. Enkele jaren geleden werd er de zaag in gezet, want de boom trok met zijn lange zwepende takken heel wat Gewone vlier omhoog. Het probleem is dus niet van de baan, want opnieuw is deze knaap aan de hoofdingang opgedoken. *Celtis australis* - bestreden maar toch niet verdwenen - heeft net als andere vertegenwoordigers van de Iepenfamilie een asymmetrisch blad. Uit verwarring zal deze zijn gespaard. Er ontwikkelen zich kleine harde nootjes op de takken. Er zijn geen zaailingen waargenomen, maar we wachten dit niet af.

Geranium ???

WOLVENBERG

In de bermen van de "Vlaanderen fietsroute" werd een sterk uitbreidend siergewas opgemerkt waarvan de bloemen niet tot een sluitende determinatie leken te leiden. Het betreft een Ooievaarsbek die uit tuinen is ontsnapt. De ruigte in de berm aan de Roder-

veldtuinen is al vaker een springplank gebleken voor snel woekerende soorten, die later in de bermen en graslanden van de Ring worden gezien. De plant ligt klaar om onderzocht te worden door een kenner in de nationale Plantentuin.

Spaanse hyacint

Nog meer troep in het natuurgebied ! Het blijft mij toch verbazen dat mensen niet tevreden zijn met meer dan 400 soorten planten in één natuurgebied. Altijd komen er mensen knolletjes in de grond stoppen van wat zij denken dat er nodig is. Deze lente was het opnieuw prijs en konden wij een tiental plaatsen met Hyacint-hoides *hispanica* en opruimen. De soort heeft iets gemeen met onze Wilde hyacint maar de brede bloemen met de paarse meeldraden verraden al snel dat het om een gekweekte sierplant gaat. Dit jaar was het opvallend : veel Spaanse hyacint en hybriden. Hopelijk leren mensen dit soort idioterie af want er

alleen maar ruim

Land van Reijen
10 jaar jong !

WOLVENBERG

Akkerkool

Ongelooflijk, maar waar, de Akkerkool stond nog niet in de perceelkarteringen van Wolvenberg genoteerd. Deze mooie composiet heeft een flinke plek veroverd aan de kazemat. Ze groeit er samen met Robertskruid, Schaduwgras, Gewone ereprijs en Muursla. De kleine gele bloempjes vallen dadelijk op tussen de bramen. In ieder geval een goede vervanging voor de Japanse duizendknoop die hier ooit zo welig tierde.

Gewone pastinaak

Deze geel bloeiende schermbloem staat al jaren in de bermen aan Wolvenberg. Nu zien we voor het eerst dat de planten ook in de graslanden opduiken. Sommige jaren zit het Ringbos vol met Koninginnepage, waarvan de rupsen zowel Wilde peen als Gewone pastinaak wegvreten. Het is een typische soort van laat-gemaaide Glanshaverhooilanden op basische bodems - meestal op kalk - en heeft nu ook de rest van Wolvenberg gevonden.

Erik

Gewoon vingerhoedskruid in bosrand Ringbos Wolvenberg

Rietvink nr. 3 - zomer 2004

Oprichting Groenraad te Berchem : valse start met groenschets Berchem.

Te Berchem werd op 25 mei officieel de Groenraad opgericht. De raad wordt voorgezeten door de ons bekende Carlos da Cunha. We hopen dat de adviezen enige diepgang mogen hebben, en dat de natuur er niet zal onder lijden.

Eddie Van Pottelberge – van het studie bureau Quadrant – stelde aan de raad zijn studie voor. Enkele belangrijke plannen en schetsen kwamen ter tafel, met de bedoeling deze als werkinstrument te gebruiken. Groot was mijn verbazing toen op de groenschets een Wolvenberg te zien was die nauwelijks de helft was van de erkende oppervlakte. Heel wat stukken werden ons voorgesteld als plaatsen waar nog groen kon worden 'gecreëerd'. Daar ik dit niet kon accepteren als een uitgangspunt, laat staan een bruikbaar werkdocument en hierop reageerde, kwam de aap alsnog uit de mouw. "In Vlaanderen gaat de natuur al maar verder achteruit", lichtte de heer Pottelberge toe, "**een tendens waar we ons beter bij neerleggen**".

Hetzelfde studie bureau is aangezocht voor een ontwerp voor een nieuw bijzonder plan van aanleg voor Nieuw Zuid. Met de filosofie van Van Pottelberge hoeven we dus niet veel hoop te hebben op een respectering van het Natuurdecreet, dat verbiedt om groene entiteiten te versnipperen door infrastructuur. Ons natuurproject op de spoorbermen loopt kans te worden afgesneden van de Konijnwei door de

verlegging van de Singel. Zo zie je maar hoe alle dingen aan elkaar hangen. De ruimte tussen Singel en Spoor is de belangrijkste natuurverbinding tussen Hoboken Polder en Wolvenberg. Intussen heeft het College beslist om van de 70 ha Parkzone Petroleum Zuid 40 ha in te kleuren voor KMO's.

Erik Molenaar

Land van Reyen
10 jaar jong!

ANTWERPS NATUURGEBIED WOLVENBERG DROOGT UIT

Hoogstwaarschijnlijk bent u er al dikwijls gedachteloos langsgereden. Of heeft u in de buurt vloekend vanuit de auto de files voorgeluid. Vlak achter de ring in Antwerpen ter hoogte van de afslag Berchem, bevindt zich het natuurgebied Wolvenberg. Een unieke oase ontstaan na afgravingen ten behoeve van de ring. Middenin ligt er een vijver maar die wordt bedreigd door verlanding. Het stadscollege wil stappen ondernemen om de vijver en het gebied duurzaam te redden.

ANTWERP
VAN DEE NIEUWSTAD
Thomas Vreiris

Het natuurgebied Wolvenberg is gelegen tussen de Singel en de ring achter het station van Berchem (vanaf de Posthofbrug aan de Singel, op uw linkerhand richting Antwerpen Zuid). Ontstaan uit de resten van de grote Brabantsewal, zijn de overblijfselen van de voormalige kaarner, met glaciën en een ver, volledig opgenomen in het landschap. Sinds het begin van de werken aan de kleine ring (1960) zijn te spottan begroei en deels beplant. De oude muren zijn 130 jaar oud. Door dat het gebied is ontstaan rondom resten van de omwalling zijn er nogal wat hoogtereschillen. Het bestaat uit struiken, een vijver, een aantal poeltjes en omliggende graslanden. Natuurpunt vermeldt meer dan 380 verschillende wilde planten, mossen, kruiden en jonge bomen. In het gebied leven konijnen, meuzen en een enkele haring of wezel. Ook bijzondere vogels, zoals de torenvalk, spierw, boete en groene specht of zelfs de ijsvogel en spiroogel, zijn er gesignaleerd.

De vten van de Brabantsewal zijn veel aangepast in een moerasgebied. De grote vijvers zitten vol waterplanten en grote waterdieren zonder dat er een menshand bij te pas kwam. Tussen de struiken leven er padden en watersalamanders. In de vijver zwemmen blaasvoeten, nitrovoeren, blisk, snoek, karper en paling. Net als in het stadspark werden er schildpadden achtergelaten, die je soms ziet zonnen aan de rand. In en langs het water groeien schiet-

wilgen en iets hoger staan iepen en ruzidorms. Sommige schietwilgen zijn al erg oud en worden bewoond door vleermuisen. Onder de bevel van Wolvenberg zijn nog restanten van militaire gebouwen. Een deel daarvan, de kaarner, is nu ingericht als vleermuisverblijf. De temperatuur en de vochtigheid zijn hier ideaal voor de overwinterende diertjes. Wolvenberg wordt

Aanwezigheid van grote infrastructuur brengt natuurlijke waterhuishouding in gevaar

afgezoomd door de spoorweg en de Singel, die op en in de omwalling zijn aangepast. Deze gebouwen bestaan veelal uit grastland. Het natuurgebied Wolvenberg maakt deel uit van een grotere groene as die zich uitstrekt van de Schijnvallei in het provinciaal domein Ter Kiezenhof (Deurne) naar de Schelderoevers van de Hobokense Polder. Langs de spoorweg, loopt het natuurverbodingsgebied naar de Konijnnewer, Petroleum-Zuid en Hobokense polder. De spoorbrug aan het station maakt een verbinding naar het natuurgebied Klein-Zwitzerland en het vlieg-veld van Deurne. Veel natuurverboders pleiten voor het behoud van de groene gordel, omdat die kan dienen als verplaatsings- en verspreidingsgebied voor allerlei dieren en planten.

Natuurpunt nam het gebied

Wolvenberg in 1992 in beheer. De vte streeft al langer naar een oplossing om de verdroging van de centrale plas tegen te gaan. Somsen brengt de aanwezigheid van grote infrastructuur rond om het gebied de natuurlijke waterhuishouding in gevaar. Het college wil in een gezamenlijk overleg tot een duurzame oplossing komen om de verdroging van het natuurgebied te stoppen. Hiervoor worden alle grondgebruikers om de tafel verwacht. Dat zijn de Administratie Wegen en Verkeer van de Vlaamse Gemeenschap (AWV), NMBS, de stad Antwerpen en de vte Natuurpunt.

De vijver van Wolvenberg is een niet-gedempt deel van de Brabantsewal van oorspronkelijk ca. 650 meter, die ononderbroken liep van de 'Berchemse Poort' tot aan de spoorweg. Nu is daar nog zo'n 120 meter van over. De Zilverbeek, de grensbeek tussen Mortel en Berchem, kwam vroeger midden in de Wolvenberg uit. Nu die is afgevoerd, staat het water bijna stil en hoort silt zich op in de vijver. Daarnaast werd het waterterp een grondwaterrijver, de waterrijge ligt zelfs onder het niveau van de autostrade. De Zilverbeek is nu afgeleid naast de spoorweg en verdwijnt in een duiker onder de stadweg, richting Wolvenberg, maar bereikt niet het 'verloren water'. Een nieuwe afleiding van de Zilverbeek in het stedelijke natuureservaat kan verdere verdroging en verspreiding van zwaar water door lozing in het rioleringsysteem voorkomen.

Volgende week moet het stedelijk ontwikkelingsbedrijf overleg met de NMBS om te bekijken hoe heraanpak van de Zilverbeek het best kan gebeuren. 'De hoogtereschillen in het gebied moeten worden bevestigd maar ik verwacht dat de beek al tegen de zomer is verbonden', zegt Patrick Dichtus van het stadscollege. Onlangs werd de waterkwaliteit van de beek onderzocht door het Provinciaal Instituut voor Hygiene en goed bevonden. Ook Natuurpunt drukt dat een heraanpak met de Zilverbeek een goede oplossing is.

Een natuureservaat als industrieel stort, het is weer eens iets anders. Of hoe de Ringwerken hun invloed laten gelden tot in de schaarse natuur aan de stadsrand.

VAN REYEN

COLOFON

Verantwoordelijk Uitgever:

Bert Andries

Redactie:

Gitta Torfs, Erik Molenaar, Bert Andries, Paul Van Deuren, Frank Adriaensen, Ria Van Peer, Jos Stessens, Johan Baetens, Koen Janssens

Fotografie:

Erik Molenaar, Ria Van Peer, Paul Van Deuren

Opmaak:

look@me productions
www.lookatme.to

Druk:

Copymatic, Berchem
03/239.68.14

Redactie-adres:

Natuurpunt ,Afdeling Land van Reyen,
p/a Bert Andries, Boomkensstraat 20,
2531 Vremde - tel. 03/455.82.89
bert.andries@landvanreyen.be

Website: www.landvanreyen.be

Rietvink nr. 3 - zomer 2004

ACTIVITEITENKALENDER

Zondag 12 september

Klein-Zwitserland

Open Monumentendag met als thema "Natuur en Monumenten". Er wordt een wandeling uitgewerkt door de werkgroep Koude Beek om het publiek in contact te brengen met dit mooie stukje natuur. Bijeenkomst 10u hoek Bessemstraat/Welvaartstraat. Zie afzodnerlijke aankondiging.

Op het Fort zijn er natuurwandelingen en een natuurkunsttentoonstelling, georganiseerd door de Sirkel in Loods 69 van 10 - 18 uur.

Vertrek wandelingen:

Loods 69 om 13.30u, 14u, 15.45u.

Meer concrete info op de website www.landvanreyen.be

Zondag 12 september

Klein-Zwitserland

Officiële opening van het wandelleepad "Hazelwormpad", beschreven in een brochure , in de hoeve te verkrijgen. Speciaal gericht naar families en kinderen.

Vertrek: 11u, duur 2 uur.

De Dieseghemhoeve is open met een infostad van NP en het café van 10u tot 18u.

Meer concrete info op de website www.landvanreyen.be

Zaterdag 25 & zondag 26 september

Klein-Zwitserland

Hoeweekend Davidsfonds in en rond Dieseghemhoeve, o.m. tentoonstelling "Van nature een monument".

Natuurwandelingen om 12u en 14u rond Hazelwormpad. Vertrek aan de hoeve.

Demonstraties spinnen, kaarden, twijnen, haspelen van wol in Kempense

Rietvink nr. 3 - zomer 2004

klederdracht op zaterdagmiddag.
Zondag vlegeldorsen om 14u, 15.30u en 17u.

Rondleidingen door Mortsele
heemkundige kring over de geschiedenis
van de Dieseghemhoeve op zaterdag en
zondag om 11u, 14.30u en 16.30u.

LAND VAN REYEN

Zaterdag 24 juli

Algemeen

Begeleide fietstocht (30 km) langs
Volkerak en Oosterschelde.

Vertrek 8 uur op De Bist in Wilrijk.

Zie artikel elders in dit nummer.

Info: Jos Stessens 03/455.51.19

Rietvink nr. 3 - zomer 2004

Bestuur Natuurpunt Land van Reyen

Bert Andries Voorzitter Ledenadministratie Aankoopverantwoordelijke Milieuraad en GNOP-commissie Boechout	Boomkensstraat 20	2531 Vremde	03.455.82.89 bert.andries@landvanreyen.be
Jos Stessens Ondervoorzitter Verantwoordelijke Educatie Milieuraad Boechout Afgevaard. Bessemcomité	Fruithoflaan 20	2530 Boechout	03.455.51.19
Ria Van Peer Secretaris Milieuraad Mortsel	Nieuwelei 33b	2640 Mortsel	03.455.87.33 ria.vp@skynet.be
Fred Vanhaverbeke Penningmeester	Ergo De Waellaan 54	2100 Deurne	03.321.66.15 fred.vanhaverbeke@pandora.be
Frank Adriaensen Beleidsverantwoordelijke	Boshoeck 234	2530 Boechout	03.454.03.30 fadria@uia.ua.ac.be
Marcel Van Waerebeke Conservator Molenbeekvallei Verantwoordelijke Beheer	Grauwe Steenstraat 7/1	3582 Koersel	0479/79.93.66 011/42.22.51 marcel.vanwaerebeke@lin.vlaanderen.be
Marc Janssens Co-Conservator Molenbeek	Berthoutstraat 24	2531 Vremde	03.455.29.79 marc.janssens@medtronic.com
Bob Verelst Conservator Klein Zwitserland GECORO Mortsel	Heideland 12	2640 Mortsel	03.449.44.88 bobverelst@hotmail.com
Griet Lambert Co-Conservator Kl. Zwits. Milieuraad Mortsel	Steenakker 70	2640 Mortsel	03.449.51.57 griet.lambert@skynet.be
Erik Molenaar Conservator Wolvenberg Verantwoordelijke Natuurstudie Milieuraad en GNOP-commissie ontwerpen Redactie Rietvink	F. Coosemans-straat 24	2600 Berchem	03.218.59.69 erik.molenaar@skynet.be
Ludo Dillen GECORO, GNOP-commissie, Milieuraad Boechout	Groene Stap 4	2530 Boechout	03.455.71.32
Marlies Van Waerebeke Groene Winkelstand Promotiemateriaal	Ergo De Waellaan 54	2100 Deurne	03.321.66.15 0479/79.93.66 marlies.van.waerebeke@pandora.be
Dirk Raekelboom Allrounder	Betanielaan 37	2547 Lint	03.454.33.94 0475/266340 dirk.raekelboom@vucom.be
Paul Van Deuren Milieuraad Lint Eindredactie Rietvink	Heidelaan 3	2547 Lint	03.289.09.32 0499/11.62.43 paul.van.deuren@pandora.be
Annemiek Sminck Medewerker website	Dennenlaan 69	2960 Brecht	03/230.84.42 0485/86.48.02 miekiesmink@hotmail.com
Wouter Bervoets Medewerker website	Mechelsestwg. 21	2540 Hove	03.455.91.76 wouterbervoets@hotmail.com
Carlos da Cunha Webmaster	Korte Pastoorstraat 7	2600 Berchem	03.281.63.26 webmaster@landvanreyen.be

www.landvanreyen.be